

21/11/65

Jaren der opstan

EUG. DE BOCK: Verkenningen in de eerste helft van de negentiende eeuw. De Sikkel, Antwerpen, 180 f.

EUGEN DE BOCK kijkt zich met liefdevol belangstelling toe op de Nederlandse cultuurgeschiedenis en meer bepaald met de herwinding van de negentiende eeuw. Een paar jaren geleden gaf hij ons, als het ware, de overtuiging met zijn Verkenningen in de eerste helft van de negentiende eeuw. Het resultaat van vierig boeken in oude boeken en tijdschriften is daarin neergelegd, waarbij tevens rekening is gehouden met de letterkundige ontwikkeling in de ons omringende landen.

Het boek heeft vooral door de grote rijkdom aan karakteristieke details, figuren als Willem, Schellert, Cuvier, een goede uitwerking. De tegenstelling tussen het geleerde en nog lange tijd oratorische Gent en het romantische en Belgischgezinde Antwerpen wordt goed belicht. Ook de eerste klemmen van de Westvlaamse «apartheid», die tegenwoordig rampzalig is geweest, maar ook glorieus, worden ons getoond. Onze auteur wil zich weliswaar hoofdzakelijk beperken tot de zuiver literaire geschiedenis,

maar deze is hier niet zo min als elders van sociale en politieke geschiedenis te scheiden. De romantiek is vooral de min of meer artistieke overgang van een nieuwe maatschappelijke situatie, zoals die na de doortocht van het industrialisme en na de Franse revolutie ontstaan was. Hij ons wordt deze ontwikkeling gesimplificeerd door het feit van de bijna twintig jaar Franse bezetting en de schuchtere reactie die van het «Hollands regime» tussen 1815 en 1830 is uitgegaan.

Het is een van de grote verdiensten van dit boek, dat het ons de betekenis doet beseffen van de Hollandse tijd. Het is waar dat de brede lagen van het volk, onder leiding van de katholieke geestelijkheid, niet meer wilden. Als Guido Gezelle meer dan een halve eeuw later een politiek strijdlustig verscheen, dan doopt hij het Jaar dertig. Het jaar van de liberale triumf, die de liberale bourgeoisie aan het bewind bracht, is voor hem het jaar van wat men later zou noemen de «volke» triumf. Zo zagen de dingen er uit in de verafgelegen provincie. Men moende het volk te kunnen behouden precies zoals het was. Een ander Westvlaamse, Belders, ging in de tijd van de spellingwrauste zelfs over te zien dat men niet zou gaan praten over de paus, maar steeds nadrukkelijk over Den Paus (ook in de eerste naamval) want anders zou er

LÉON STYNEN, EEN ARCHITEKT

Op vrijdag 5 november werd in het auditorium van de koninklijke akademie voor schone kunsten te Antwerpen een academische zitting als huldebetoen aan architect Léon Stynen aangeboden. Na de academische zitting volgde de opening van een tentoonstelling in dezelfde akademie. Deze blijft tot 22 november toegankelijk en zal hopelijk ook nog in andere steden getoond worden.

Bij deze gelegenheid werd ook, in de vorm van kataloog, een verzorgde plakat uitgegeven over het werk van Stynen. De reden waarom deze nu in de bloemen wordt gezet, ligt zoals gouverneur Declercq het uitdrukt, «in het bereiken van een zekere leeftijd en in het daaruit voortvloeiende afscheidnemen van het Instituut van Terkamen». Eerder op het jaar was Stynen reeds gevierd bij de toekenning van de S.B.U.A.M.-prijs voor het B.P.-gebouw te Antwerpen.

Aan de hilde van Léon Stynen als architect zitten vele aspecten vast. Men is er vooreerst terecht gelukkig mee. Het valt niet alle dagen voor dat een architect gelukkig wordt en nog minder een architect als Léon Stynen. Het wordt een bijna ergerlijke gemeenplaats te beweren dat het slechts in België mogelijk is dat een architect van dat formaat, van die invloed, van dat gezag, slechts door een kleine groep van insiders, en juist, door een groep persoonlijke vrienden is gekend. Maar op die schaal is een dergelijke graad van omzettingheid nog slechts bij ons voorstelbaar. Ik weet niet aan wie de schuld hiervoor te wijten. Wij dragen er waarschijnlijk allemaal een stukje van. Het blijft echter een feit dat het ook voor geïnteresseerden niet gemakkelijk is zich op de hoogte te houden en een goede voorgrond voor hoe die ook gebouwd is beter te leren kennen.

Nog voor ik de naam van Stynen hoorde, had ik al een paar van zijn werken opgemerkt. Maar hoe zich over het werk van deze architect informeren? Bij toevallige stukjes en brokjes die men dan als een puzzel, waarvan men nooit weet of hij volledig is, tracht bij elkaar te brengen. Mijn kennis van Léon Stynen reikt dan ook niet verder dan dat. En ze kan eigenlijk niet veel verder reiken. Na kennismaking met de kataloog waarin de volledige lijst van werken is opgenomen, geloof ik dat ik alles wat Stynen gebouwd heeft, buiten zijn voorproefse expo-paviljoenen en zijn villa aan het Gardameer gezien heb, en als de bibliografie van de kataloog volledig is, ongeveer alles wat er werd over gepubliceerd en wat Stynen zelf publiceerde heb gelezen. Maar ik blijf op mijn hoede.

Dit weinige volstaat. Immers helemaal niet om zich een ernstig beeld te vormen van Stynen als architect persoonlijkheid en ontwikkeling. Natuurlijk speelt die persoonlijkheid zelf ook wel een rol in dat proces. Een tekort aan oorspronkelijkheid en vooruitgang, maar ook een vorm van bescheidenheid zullen wel hun deel hebben in de verklaring van het fa-

lende beeld. Maar de echte reden van dit falen ligt toch in het volstagen van aan architectonisch bewustzijn in kulturele bovenlagen en dus ook in onze communicatiemiddelen. In Nederland zijn er minstens een vijftal publicaties, waarvan een drietal om de acht of veertien dagen verschijnen van een zeer behoorlijk niveau. Bij ons is er geen enkele publicatie die even kan vergeleken worden. De twee Belgische tijdschriften, *Architecture* en *Plan*, die het goed voorkeuren met de architectuur leiden een moeilijke en haast onbekende bestaan. Zij dringen velden al nooit tot de algemene pers door. Men kan dus slechts gelukkig zijn als door het huldebetoen, maar vooral door de tentoonstelling en de daarbij behorende kataloog (een nummer van *Plan*) de gelegenheid wordt geboden een architect als Stynen beter te leren kennen.

COMPLEXE ARCHITEKT

Er is nog een tweede reden om met de hilde opgetast te zijn. Zij was er, maar het was niet alleen dat. Het was ook de staat van de kunst. Maar zij bezat een kwaliteit waarvan het gemis de meeste holdings onrechtvaardig maakt. De geïnteresseerde niet als een infantiel of simpel persoon met ditsymmetrische gemeenplaatsen overladen. Door de twee sprekers werd erlijk gezegd Léon Stynen is het Belgische architectuurprogramma te situëren. Vooral de toespraak van Renaat Braem was in dat opzicht merkwaardig van een lichte en ontvarende menselijkheid. Al er iemand is die spontaan vanuit zijn eigen architectonische visie en apollonische gedrevenheid, het werk van Stynen zou mogen afwijzen, dan is het wel Braem. Hij bekende het overigens zelf. En toch was het Braem die de eerste ernstige poging ondernam om een karaktersetiek te geven van Léon Stynen als architect.

De tentoonstelling zelf is niet zo verlijk als de toespraken waren. De kataloog vermeldt wel het volledige oeuvre, maar op de tentoonstelling zelf wordt dit niet getoond. Daar is maar één gezicht van Stynen te zien. Een homogene evolutie wordt getoond, en die evolutie is inderdaad niet zo duidelijk en zo consequent als ze is. De zien is Gouverneur Declercq in het nogal gisting tot de geïnteresseerde. «Léon Stynen, gij hebt het u niet te moeilijk gemaakt». Ook dit is een aspect dat tot de werkelijkheid Stynen behoort en dat men op de tentoonstelling niet had moeten verzwijgen.

De werkelijkheid van een architect is immers een zeer complexe werkelijkheid, omdat hij de totaliteit van de maatschappij in zich opneemt. Eigenlijk kan men niet over architectuur spreken zonder te denken aan openbare besturen, opdrachtgevers, aannemers, leveranciers, en producenten. Het is een vergissing van vele architecten deze verhoudingen van hun beroep als minderwaardig aan te zien om zich terug te trekken op de vorm alleen te concentreren. Deze duitend aspecten beïnvloeden alle tot de vorm van de architectuur. En het behoort tot de taak van de architect deze aspecten in zijn werk te vertaalen, te zo nodig te wijzigen of te vernieuwen te wijzigen te onvoorwaardelijke omstandigheden te nemen. Nu blijft het niet zijn oeuvre te zien van Léon Stynen niet in staat is geweest, niet eens in zijn eigen werk, zichzelf afgeheel trouw te zijn. Hij heeft voor die omstandigheden gekapituliert, met het dubbele gevolg dat hij zijn eigen oeuvre niet helemaal als het zijne kan aanvaarden en dat hij toch zijn gezag schijnt te hebben aan volstrekt onaanvaardbare toestanden en gebruiken. Het al niet erg ontwikkelde geweten van de architectuur bij ons werd in dit opzicht niet voldoende bevestigd.

UNDERSTATEMENTS

En als ik tracht na te gaan hoe dit komt — Stynen schreef immers al de kwaliteiten te bezitten om het geweten van onze nationale architectuur te worden — dan zie ik de reden van dit falen, behalve dan in de druk van de omstandigheden, in een architectuur-koncept die afbreekt met een van de schadelijke vormelijkheid vastzit. Ik zeg onbewust, omdat Stynen als professor en als theoreticus die realistische

funkionalist was die de mens en zijn levenswijze in het architectuurproces vooropsette, maar hij de uiteindelijk vormgeving niet sterk en oorspronkelijk genoeg lichtte op zijn gevoel om die levenswijze als vastzetter tot haar vorm te laten ontwikkelen. Hij maakte nog altijd vormen voor een levenswijze. Die twee liggen nog altijd een goed stuk uit elkaar.

Ik heb daar reeds in een vroegere kroniek op gewezen toen ik de kerk van Le Corbusier te Firminy-Vert vergreep met de kerk van Stynen te Herbeke. Dat men die vergelijking kan maken pleit voor het getuigen van het werk van Stynen. Maar ze laat zien hoe de vrije en levensdoervolde vormgeving van Le Corbusier bij Stynen verstaat tot een autonoom vormelijk schema. Dergelijke sprekende vergelijkingen kunnen men kunnen vernemen. Men kan bijvoorbeeld de kerk van Le Corbusier te Saint-Dizier (1946-1951) vergelijken met het winkelpand van de Meir te Antwerpen om de afstand te meten tussen de concrete menselijke kwaliteit van de vorm van Le Corbusier en de abstracte vormgeving van een rationeel verantwoorde functionaliteit bij Stynen. En die afstand springt des te feller in het oog omdat in het laatste geval zeer duidelijke aflijnen en meer dan silhouetten, steken op een Corbusiaanse vormbehandeling.

Waarom niet helemaal de mening van hem die in het laatste werk van Stynen als zijn maatschappelijke visie te Antwerpen, een schitterende bevestiging zien van zijn levenswijze, omdat juist in die werken het effect en het hinderlijk dat grutste op met de vorm om de vorm, om de schitterende vorm dan, doorbreken. Ontwerpen als dit, van het conservatisme hebben zijn menselijke levenswijze. Men wil zich als het ware, nu alles voor de wind gaat, op zijn gedwongen bescheidenheid wreken. Het soort «ondersteuning» dat Braem terecht in het werk van Stynen prijst,ervaart men hier niet meer. Veel meer en zeer hoge kwaliteiten vindt ik in de appartementengebouwen te Antwerpen-Elzendonk van 1933, die laten aanvoelen wat het werk van Stynen kon geweest zijn. En om te laten zien dat deze voorkeur niet aan een bepaalde vorm ligt maar aan de menselijke rationaliteit van de architectuur toen. Ik te namen met de appartementen van Elzendonk deze van «de zonnenvijver» aan de Meirbuitenweg te Antwerpen, dat ik al een van de beste werken van Stynen aanzie. Over de eigen villa aan het Gardameer durf ik het niet te hebben. Naar de foto's te oordelen is het een zeer vrij werk waarin Stynen erin slaagt vormgeving met aan bod komt.

NIET HUMANISME

De vorm zelf is revolutionair modern. Hij evolueert niet in een kultureel huldheids. Hij staat aan bij ons hedendaagse vormgeving, verwerkt met abstractie de materialen van deze eeuw, wijkt de konsekwenties van een geïntegreerde techniek als de prefabricatie niet af, springt economisch met de middelen om. Die vorm is ook een sleutel voor een universele vormgeving van het menselijk leefmilieu. Een architect ontwerpt immers niet meer in functie van een afzonderlijke opdracht alleen. Zelfs de kleinste woning die hij bouwde moet in zich de principes dragen voor de uitbouw van het gehele leefmilieu, wil ze nog enige geldigheid bezitten en voor een mens van deze eeuw autentiek bewoonbaar zijn. De vorm van Stynen bezit die fundamentele kwaliteiten. Hij getuigt voor een nieuw humanisme en voor de belangrijke rol die de architectuur bij de verwezenlijking ervan te spelen heeft. De groeiheid van Stynen bestaat erin dat hij ondanks alles in die taak is blijven groeien en er zich met zijn eigen geïntegreerd heeft voor loepert.

We hebben Stynens werk kritisch benaderd, maar dat betekent niet dat het tot het weinige behoort waarop een ernstige kritische reflexie mogelijk is.

G. BEKAERT

Broch hééft formaat

HERMANN BROCH: Der Tod des Vergil. DTV, München, 466 blz. 110 fr.

In deze 488 bladzijden lange roman — eigenlijk de uiteenzetting van het filosofisch-religieuze wereldbeeld van de auteur zelf — is het gebeuren, dat zich in amper 24 uur voltrekt, als dandand nauwkeurig bevestigd.

De stervenszucht Vergilius komt uit Griekenland in Scindis aan. Hij besluit zijn Eneas te verlaten. Na een gesprek met Varius en keizer Augustus keert hij op zijn oorspronkelijk plan terug en sterft. Dit kader heeft Broch ontleend aan een legende die in de middeleeuwen over Vergilius in omloop was.

Afgezien van enkele beschrijvingen en ingeschoven gesprekken, is het werk hoofdzakelijk een lange innerlijke monoloog. De belangrijkste problematiek die uit dit werk naar voren springt, is vooral deze: verhouding kunstenaar-leven en levensdoel-transcendentie.

«Ich habe gedichtet vorläufige Worte... ich dachte, es sei Wirklichkeit und es war Schicksal». Broch, de «Dichter wider Willen», die de waarde van de kunst in twielf trekt, laat Vergilius twijfelen aan zijn esthetische schepping waardoor hij niet tot de kern der dingen — Broch gebruikt bij voorkeur het met betekenis geladen woord «Erkenntnis», maar — is doorgeslagen. De eerste jobok ervaart hij bij zijn aankomst in Scindis waar «das dampfdrühende Massensterben» — in zijn laatste jaren schreef Broch, de wetenschapsgeschiedenis die dichter-filosof werd, psychologisch-wetenschappelijke studies over het verschijnsel massa-mens — hem ontfangt. Hoe ver voelt hij zijn kunstgewrocht verwijderd van deze niet begripende massa. In een openbaring van visioenen, korten en dromenbeelden, waarin hij door de knaap Livianus, die zich naar het einde toe meer en meer uitputt als een doodbode, zijn eigen jeugd en levensdromen herleeft en zijn vroegere (geenderische) geliefde, Plotia, die hij bij gebrek aan liefde verliet, weer ontmoet, wordt Vergilius gekonfronteerd met zichzelf en zijn kunstwerk, met leven en dood. Het werk bereikt zijn climax — het gesprek met zijn vrienden en vooral met Augustus. Vergilius is overtuigd dat zijn werk «an der Wirklichkeit verfehlend» moet omdat hij in de ware taak van de dichter is te kort geschoten, want «hoch über dem Gesetz der Künstler, das nur nach Mäklungen gärt, steht das Gesetz der Wirklichkeit — göttliche Weltbeherrschung — steht

der Eros in des Seins Ablauf, steht das Gesetz des Herrns, und wehe einer Welt, die dieser letzten Wirklichkeit vergessen hat». Die Wirklichkeit ist die Liebe».

BAROK EN VISIONAIR

Dit lijkt ons de kern van het boek. Vergilius verwijt zich zijn (voortentend) afzijdigheid: «Ich habe nicht einmal den ersten Schritt zur Erkenntnis getan». Vergilius (alias Broch) die het heeft over «la meta te physika», de werkelijkheid achter de werkelijkheid der dingen, en de nachterre organisator, de uitbouwer, de grote realizer van het Romeinse rijk, Augustus, praten eigenlijk naast elkaar. Aan het einde van het lange gesprek, dat zowel handelt over waarheid en schoonheid in leven en kunstwerk (estetika), over taak en zending van de kunst (historisch gezien staat Vergilius zowel als Broch in een periode van «Zerfall der Werte» — het werk werd overigens geschreven gedeeltelijk in de gevangenis en gedurende de oorlog — en niet de moderne kunst als oppervlakkig, ijdel experiment: «Wo es Platon gelang, da ward die Philosophie zur Dichtung», «dennals gab es noch kein Abstrakt in der Erkenntnisbeziehung», over het lot van een staat en een wereld die hun kulminatiepunt voorbij zijn en vallen worden afgelost door de wereld van het kristendom, over de politiek als over de zin der Glorie en de betekenis van leven en dood zal hij, Vergilius, «der niemals gelobte hatte», de eerste bevestigend stellen.

Aan Augustus die slechts eigen roem en de groeiheid van Rome op het oog heeft, schenkt hij zijn handchrift, omdat hij inziet dat een weigering een hoogmoedige daad van liefdeloosheid zou zijn. Ontharen aan het aarde gaat hij over in «die rasche Unendlichkeit». «Das Hinweggleiten in das Dargestellte, die Überwindung von Abwesen- und Innegewicht» wordt voltrekken in de dood. En toch eindigt dit boek, dit kunstwerk dat de kunst meer «in Frage stellt» op het woord, maar dan het onuitgesproken: «Das Wort schwelgt über dem All, über dem Nichts, trüben immer noch Wort: er konnte es nicht festhalten, und er durfte es nicht festhalten; unerlässlich unansprechbar war es für ihn, denn es war jenseits aller Sprache».

Als uiting van de denkbeelden en schepende geest behoort Brochs hoofdwerk, dat in zijn grote uitbouwde kunst en bronkvolle, humanistisch-barokke taal een visionaire bevestiging is van overal hem, de getuigenheid tot de grootste werken der

Duitse en der wereldliteratuur. Het illustreert niet enkel de weg die Broch als godsdienst is gegaan, het is tevens een uitbouw en uitwerking van zijn — hier zelfs onbegrijpelijk — te duiden — ideeën die verspreid liggen in zijn filosofische, esthetische, politiek-maatschappelijke en cultuurhistorische schriften en waarvan zijn theorie over de «Zerfall der Werte», uiteengezet in zijn gelijknamig essay, een der belangrijkste is.

Hoe Brochs wereldbeeld is gegroeid en in zijn werken gestalte kreeg, wordt uiteengezet in de zeer degelijke en wetenschappelijke studie van

THOMAS KOEBNER, Hermann Broch, Leben und Werk. Francke Verlag, Bern, 141 blz. 3.80 Zw. fr.

Naast een korte biografie — ze toont aan hoe deze aanvankelijk testatiefabriek, voor wie een gemakkelijke leven was weggelegd, dit leven (en zijn rijkdom aan de geest offerde en hoe hij, die zelf door zijn vrienden (s.a. James Joyce) uit de handen der nazis werd gered — als jood en schrijver een gevaar! — in de VS, waar hij oerert op het einde van zijn leven ten volle gewaardeerd, één jaar voor zijn dood, 1951, voorgedragen voor de Nobel-prijs) in armzalige omstandigheden leefde en het honorarium van zijn werken en zijn persoonlijk bezit besteedde om zijn geliefdegenoten van de dood te gemaaken te redden — geeft het boek een grondige analyse van zijn werken. Dit veld zijn Schiller-trilogie, samen met Der Mann ohne Eigenschaften van deze andere grote Duitse schrijver, Musil, een der belangrijkste epoche-voerende auteurs, over Die Schuldlosen tot en met Der Tod des Vergil.

VAN GROOT FORMAAT

Het werk dat uit bewondering voor de titan van Broch is ontstaan, maar diens bepaling van eigen leven als «eine Entwicklung von Problemen und Konflikten und als Programm ihrer Bewältigung» is opgevat en uitgewerkt belicht Broch in al zijn facetten. Terecht vergelijkt Koebner zijn leven en werk met de voorstelling van Jarry met de engel. Hij toont aan van welk uitwendig formaat hij als mens en kunstenaar is geweest. Al spreekt hij hoog boven veel roerende namen uit, toch is zijn werk al te weinig bekend.

Daarvoor men het overigens een al te spate plaats in de afdeling beïndt is op populariteit.

E. OTTEVAIRE

Stynens flatwoningen te Elzendonk; links boven het ontwerp

Rita van Harelbeke in expo te Moskou?

Van de moderne St.-Ritakerk op de Zandberg te Harelbeke mag men zeggen dat het een « moderne betonkonstruktie » is. Foto's van deze in opbouw zijnde kerk zullen vermoedelijk prijken in de Russische hoofdstad op een tentoonstelling over moderne bouwkunst. Hiervoor werd Prof. Paduar aangezocht een paar merkwaardige foto's te sturen van moderne betonkonstruktie. Het was prof. Paduar welke inderdaad de betonstudie van deze nieuwe kerk te Harelbeke verrichtte. Nu zal de St.-Ritakerk nog meer in de kijker lopen en voor haar voltooiing nog menig bezoeker krijgen. (cv)

Nieuwsblad

30. 12. 65

IN 'T BISDOM BRUGGE

REDACTIE :

OOSTNIEUWKERKESTEENWEG 43, ROESELARE

ALLE LICHT STRAALT VAN OMHOOG

Dat kan wel gezien worden als het hoofdthema bij de bouw van de monumentale St.-Ritakerk op de Zandberg te Harelbeke. « Een wonder van moderne schoonheid in een waagstuk van eigentijdse techniek » zo heeft men ze beschreven.

Momenteel is deze kerk enig ter wereld. Al wie, waar hij ook woont, enigermate belangstelling heeft voor moderne, progressistische bouwkunst, kent deze gedurfde verwezenlijking.

Er U enig geducht van geven is moeilijk. In feite moet men er voor gestaan hebben, meer nog, er binnenin geweest zijn, sprakeloos van verbazing voor de prachtige, hoogopschietende wanden die als het ware reikhalzen naar de enige lichtbron daar hoog boven die duizelingwekkende ruimte.

Het grondvlak van de kerk vormt een onregelmatige zeshoek. Het geheel is een afgeknotte pyramide waarvan het toppunt 29 meter hoog ligt. De wanden worden door geen enkel venster onderbroken. De enige lichtbron wordt gevormd door het afknottingsvlak dat uit klaar, gewapend glas bestaat.

Buitengevoorn, het getemperde licht dat vanuit de koepel tot diep beneden deze indrukwekkende ruimte straalt. Alle licht komt van boven. Zo is het in het leven. Zo wordt het ook hier letterlijk bewaarheid en tot stichting van de gelovigen onderlijnd.

Een echte tent vormt het geheel, de woontent waar de Heer midden de zijnen verblijft en waar de parochiale gemeenschap, het Volk Gods regelmatig de Eucharistie komt vieren. Een betonnen tent ! Van buiten gezien lijkt het monumentaal. Men zou het nooit vermoeden dat de wanden slechts 8 cm. dik zijn. Een wonder van techniek inderdaad. Langs binnen is het verrassend sierlijk. De hoge wanden zijn bekleed met houtwolcementplaten. Hun donkergrijze tint wordt zeer mooi gemilderd door het van bovenuit guldende licht.

Ongeveer 500 gelovigen zullen op massieve banken rondom het witstenen altaar kunnen knielen. Naast dit altaar rijst, hoog en slank, een eenvoudig withouten kruis. Het orgel komt links vooraan achter het priesterkoor waar ook plaatsen voorzien zijn voor de voorzangers. Eveneens links van het altaar staat de doopvont waar de nieuwgeborenen in en door de gemeenschap worden opgenomen.

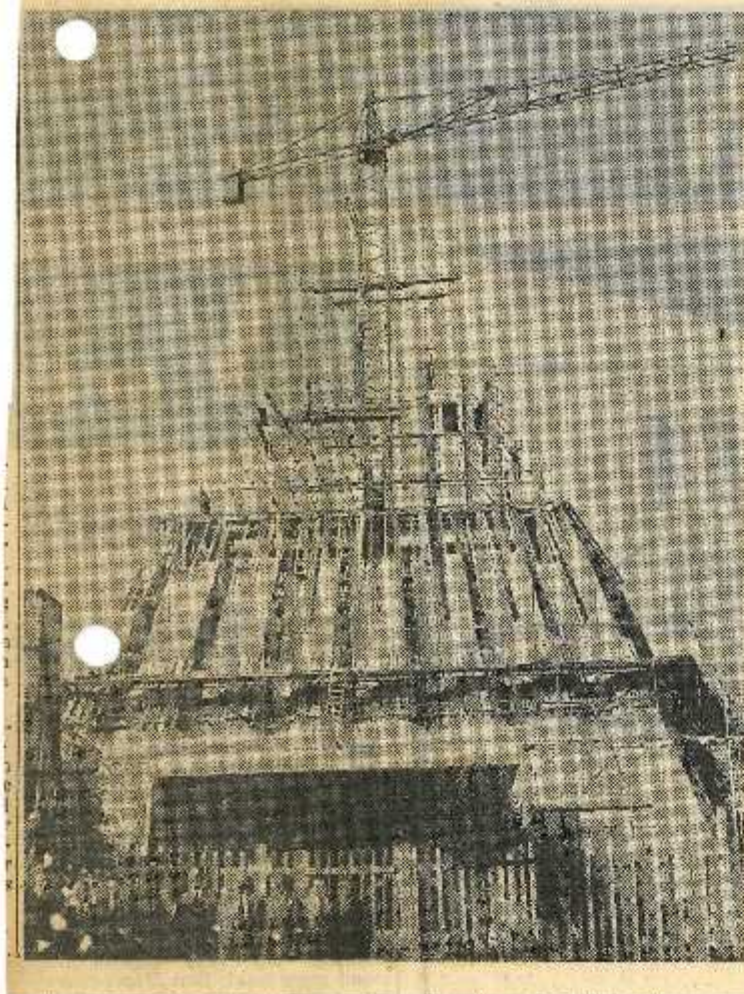
De verlichting van de kerk is niet minder vooruitstrevend dan het gebouw zelf. Hoog in de koepel hangen 10 lampen van 1.000 watt ieder + nog 3 andere van 300 watt. Vanuit de vloer langs de wanden zijn vijftiendertig spotts naar het hoogste punt van de ruimte gericht.

Slechts twee beelden zullen het interieur sieren. Ze worden achteraan geplaatst. Het zijn een O. L. Vrouw van Vlaanderen — het Kind Jezus vertrouwt Vlaanderen's schild toe aan zijn Moeder — en de H. Rita aan wie de kerk is toegewijd. Beide beelden zijn ontworpen door Marcel Notebaert en uitgevoerd in plaatijzer door Meester Vandromme, een kunststedelsmid.

Het kerkship is met de sacristie verbonden door een gang waarop een betonconstructie aangebracht is waarin drie klokken hangen.

aterdag 24 september wordt dan de officiële blijde intrededag van de parochiale gemeenschap. Mgr. De Smedt zal de moderne woontent Gods inwijden waarvoor de stad, de parochianen en Domus Dei hebben samengewerkt.

Nu reeds is het vooral 's zondags een ware begankenis van vreemde bezoekers naar dit wonderlijke heilgdom. Weldra wordt het ook een druk-bezochte bedevaartstempel. Het wordt vooral een centrum waar de parochianen elkaar regelmatig als één familie in de Heer verbonden zullen ontmoeten ; waar ze samen knielend onder het Licht dat uit de hemel straalt, ook samen zullen groeien in geloof, verwachting en in liefde.

Eerste experiment in Europa

St.-Ritakerk te Harelbeke

De pers werd uitgenodigd voor een konferentie in een spijshuis te Harelbeke betreffende de eigenaardige kerk van St.-Rita in opbouw in deze stad. Men bemerkte er het stadsbestuur van de Peter-Benoitstede, alsook de E.H. Dupon, die de pastoor zal zijn van deze « Godstent » enig in Europa (er zijn reeds een paar kerken gebouwd volgens dit systeem in de States). Ir. Paduart, schepper van de vermaarde pijl van de burgerlijke genie in de Expo 58 te Brussel, stond de pers ook te woord.

WOONTENT VAN GOD

Harelbeke heeft met sierlijke banen de prachtige getrokken voor de volle expansie van de wijk Zandberg. De straatnamen spreken de fierheid uit over Vlaanderen zege op 11 juli 1902. Een jonge kerkgemeenschap is in vorming. Kinderrijke gezinnen weerspiegelen beloftevol het sprankelende leven van de werkzame bevolking. In dit uitgelezen milieu rijst een kerkgebouw op: een wonder van moderne schoonheid in een waagstuk van eigentijdse techniek. Het ziet er naar uit dat de architecten Léon Stijnen en Paul de Meyer uit Antwerpen, bewust of artistiek-ontbewust, de sloude en bijbelse « woontent van God » te midden van zijn volk » in een progressistisch, opvallend-origineel en kunstvol ontwerp, als het ware letterlijk hebben vertaald.

Het was vanmeetaf aan zeer de

vraag welke firma de durf zou opbrengen om dit technisch moeilijk ontwerp gestalte te geven, omdat heel de wereld van de deskundigen deze uitzonderlijke realisatie voortdurend op het oog blijft houden. Al hadden de aannemers Vandekerckhove uit Ingelmunster alleen deze ene verwezenlijking op hun actief, ze golden ontegensprekelijk in de geschiedenis van de bouwkunde in Vlaanderen en verdaar buiten, als een bedrijf dat een wonder produkt van moderne wetenschap en droomschone kunst tot onvergankelijke werkelijkheid kan omtoveren.

Opdrachtgever is de stad Harelbeke. Uitvoerend architect A. Vlieghe. De parochie, gesteund door Domus Dei, komt voor 40 i.h. tussen in de kostprijs van dit monument. Een bouwpastoor wordt aldus een bedelpastoor!

Hiermee krijgt de wijk een parochiekerk die tevens een bedevaartkerk wordt ter ere van Sint-Rita.

Het heet dat in het urbanisatieplan van de stad, alle mogelijkheden werden uitgebaat en uitgebuit, zodat deze wijk de meest aantrekkelijke wordt van de stad, voornamelijk sedert de hippodroom alhier verdween en negen hektaren bouwgrond liet verkavelen.

De werken aan de kerk schieten vlugger op dan ooit voordien. Een simfonie van buizen, niet minder dan 25 km., vormt het steigerwerk

dat de oprijzende wanden stut.

Er wordt een ruimte geschapen met een onregelmatige zeshoek als basis, een afgeknote pyramide wier hoogste punt 20 m. telt. De enige lichtbron is het schuinliggend afknottingsvlak, hetwelk de koepel vormt: al het licht valt uit de hoge. Licht deelt zich mee: in de duisternis van het geloof komt het pelgrimerend Godsvolk bijeen in Gods hoopvol licht, liefdevol geborgen in de woontent van de almachtige Vader.

Professor Paduart heeft in de studie van de beton zijn geliefkoosde tisis uitgewerkt: « les voiles en béton »: beton is niet alleen materiaal waaruit het kolossale tot stand komt, men kan er evenzeer een schaaigewelf uit vervaardigen. Op deze manier vallen de wanden uit op slechts 7 cm. Er komt geen enkele kolom bij te pas noch versteviging: de dunne gekneleerde wanden rusten op de koepelkonstruktie en hebben vanwege hun eigen vorm het nodige weerstandsvermogen.

Zolang de ringbalken en koepelkonstrukties niet voltooid zijn, dienen de wanden te worden gestut door het monumentale pyramidale stijgerwerk.

Binnen- en buitenbekisting doen eerder denken aan zeer keurig meubelwerk. Alle lijnen klimmen naar een ingebeelde top van de pyramide (40 m.) en geen vlakken zijn aan elkander gelijk. Van geprefabriceerd materiaal kon derhalve geen spraak wezen, zodat de gekneleerde wanden in ter plaatse gestold en gewapend beton uitgevoerd werden. Omdat de beton zichtbaar blijft, worden voor de buitenbekisting gladde, gebakelzeerde platen aangewend. De isolerende binnenwanden vormen een bekleding met houtwolcementplaten. Dank zij een zeer speciale betoneringstechniek valt het beton uitzonderlijk effen glad uit.

MODERN INTERIEUR

Het interieur van de kerk werd zeer gelukkig gekorrigeerd zodat de liturgische inrichting thans volledig in het teken staat van de liturgische beleving en spiritualiteit die haar officiële uitdrukking en bevestiging heeft gekregen in de konstitutie over de liturgische en de daarbij horende instructie. In beide documenten wordt als centraal principe gesteld dat de eucharistische viering een aangelegenheid is van het ene godsvolk, waarin de priester en de gelovige elk op zijn plaats een actieve rol spelen.

Het eerst voorziene priesterkoor dat de gedachte opriep van een Wagnertoneel werd gunstig ontvangen door een sober verhoog dat helemaal afgestemd blijkt te wezen op woorddienst en offerdienst die beide in levendig dialoog tussen priester en volk verlopen.

De kerk wordt voorzien van houten zitbanken voor circa 500 gelovigen, waarvan een groot deel zich rond het priesterkoor scharen, links en rechts of in het schip voor het koor.

Het oksaal werd prijsgegeven: het orgel krijgt zijn plaats in de ruimte achter het koor. Ook de doopvont: de dopeling wordt immers bij zijn dop door en in de gemeenschap opgenomen.

De doordeweekse eucharistieviering voor een kleinere groep gelovigen, die zouden plaats nemen rechts van het koor, is tevens voorzien in die richting.

Achteraan, bij de toegang, wordt een kleine devotiekapel aangebracht voor de verering van de parones van de parochie, door parochianen en bedevaarders.

De kerk is verbonden met de sakristie door middel van een gang waarop een betonnen stuktuur uitgebouwd is, waarin reeds de drie klokken opgehangen zijn.

De toegang tot de kerk geschiedt over een breed betegeld voorplein, doorheen een inkomportaal van 4,66 meter hoog en 10 meter breed, langs de buitenzijde voorzien van een luifel aan weerszijden gesteund door gewapend betonnen wanden.

Rondom het gebouw en aansluitend met het voorplein, is een groot grasperk met enkele groepen bomen voorzien.

Even buiten Kortrijk langs de Gentsesteenweg, achter de voormalige hippodroom, rijst Gods woontent te midden van zijn volk: deze zal tevens een menselijke ruimte scheppen waarin de gelovige in de liturgie vrij zal evolueren. Een huis van God en een thuis voor de mens, van waaruit deze, verrijkt door de ontmoeting met de Schepper, in een kunstvolle tempel, als veredeld in deze zozeer geaktiverde en technische tijd, in en door zijn arbeid de geestelijke boodschap zal uitdragen naar de wereld.

Eerste steenlegging en wijding nieuwe klokken van de St.-Ritakerk te Harelbeke

De St.-Ritaparochie is een jonge gemeenschap. Dat kon zaterdag worden uitgemaakt uit de belangstelling van vele kinderen die er wilden bij zijn wanneer Mgr. De Keyzer de eerste steen van de nieuwe kerk inwijdde.

Zaterdag 27 juni jl. was voor de nieuwe parochie St.-Rita op de Zandberg te Harelbeke wel een bijzondere dag. Een hoogdag was het, want de eerste steen van de nieuwe kerk zou immers gelegd worden, terwijl de nieuwe klokken zouden worden gewijd. Reeds voor vijf uur was gans de parochie op het bouwterrein aanwezig. De steen stond klaar, terwijl de drie klokken statig in een rijtje waren opgehangen. De zon was van de partij, zodat de plechtigheid wel moedde slagen. Met spanning werd de komst afgewacht van Z. Ex. Mgr. De Keyzer, hulpbisschop van Brugge. In

tegenstelling met wat oorspronkelijk was gepland zou niet Mgr. Vangheluwe, grootvikaris van het bisdom, maar wel Mgr. De Keyzer, hulpbisschop de plechtigheid leiden.

Te 17 h precies kwam de staat met misdienaars die zich prachtig van hun taak kwelen, het bouwterrein opgestapt. Moeders met kleine kinderen drongen zich rond Mgr. De Keyzer om hun spruiten een kruisje te laten geven. Z. E. H. Pastoor Dupon vergewiste zich met zijn abtend oog of alles wel in orde was. Na de inleidende geboden en zang doot het gemengd parochiaal koor werd over-

gegaan tot de wijding van de eerste steen. De tekst ervan luidt als volgt: Eerste steenlegging - Parochie en bedevaartskerk St.-Rita 27-6-64. Met een reusachtige kraan werd de steen van het hoofdkeur naar de ingang verplaatst, terwijl Mgr. De Keyzer met zijn gevolg zich naar die plaats begaf onder het zingen van gewilde liederen. Het innemen van de eerste steen gebeurde vlót, alhoewel men duidelijk kon zien dat Mgr. geen meter van beroep is. Iedereen was tevreden dat die steen er stond, want dat was een teken dat de eigenlijke opbouw zou kunnen beginnen.

Nadat iedereen zich rondom de klokken had geschaard, met de respectievelijke peters en meters op de eerste rij, kon tot de klokkenwijding worden overgegaan. Ze helen respectievelijk Rita, Maria en Lutgart en hun wijding was bijzonder stijlvol en ontroerend. Als bekroning van de voorbereidende werken en als eerste smaak lieten Mgr. De Keyzer en de peter en de meter van elke klok het zilvere geluid horen dat zo een klok kan voortbrengen.

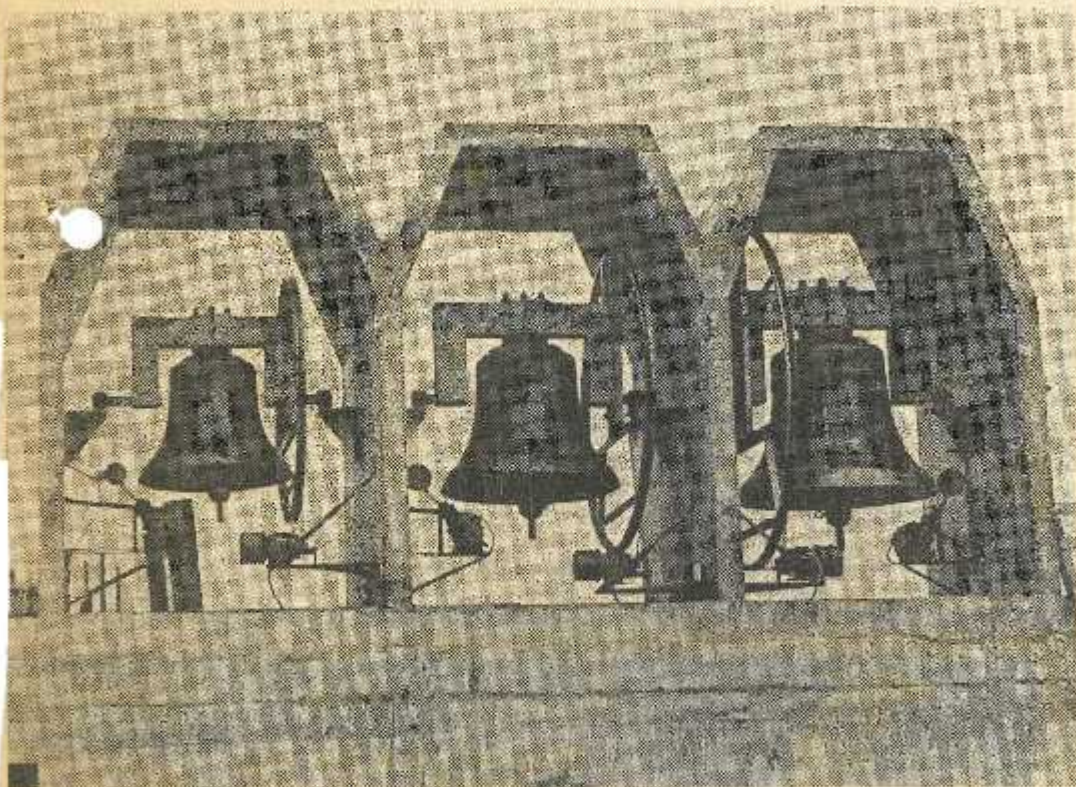
De kerkelijke plechtigheid was achter de rug, maar nu eerst begon het werk van de peters en de meters. Elk van hen had gezorgd voor een grote mand doopsuiker. Een waar feestje voor de kinderen. Bij de ere-wijn na de plechtigheid, waar aanwezig waren, naast Mgr. De Keyzer en de geestelijkheid van Kortrijk en Harelbeke, dhr. Burgemeester Lanneau van Harelbeke met leden van het schepencollege en gemeenteraad, talrijke personaliteiten uit Harelbeke en omgeving alsmede dhr. Ungenon van de G.B. Kortrijk, hoopte burgemeester Lanneau in een korte toespraak dat er zich in de toekomst geen verdere moeilijkheden meer zouden voordoen. Hij dankte het bisdom, de architecten alsmede de aannemers die het moeilijke werk dat het begin van een kerkenbouw steeds is, tot 'n goed einde hebben gebracht.

Het was voor de St.-Ritaparochie te Harelbeke ongetwijfeld een schitterende dag.

Z. E. H. Deken Vandeputte te Harelbeke was de onmiddellijke getuige van de klokkenwijding door Mgr. De Keyzer (foto links) en Z. E. H. Dupon, pastoor van de St.-Ritaparochie, van het ondertekenen door de hulpbisschop van de inwijdingsakte (foto rechts).

Moderne klokkentoren te Harelbeke

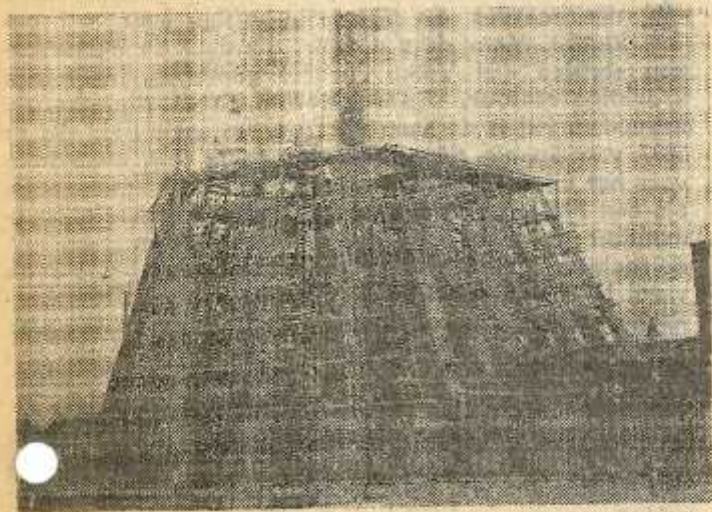

Op St. Ritaparochie (wijk Zandberg) te Harelbeke staat de nieuwe kerk er nog niet, maar de drie klokken hangen reeds in hun respectievelijk hokje van een eigenaardige toren, die amper vijf meter hoog is. Rita, Merla en Lutgart hebben in elk geval een luchtig leven.

96/2/65

MAANDAG 8 MAART 1965

EIGENAARDIGE BOUWTRANT VAN ST.-RITAKERK TE HARELBEKE

De nieuwe St.-Ritakerk te Harelbeke, waarvan de werken volop bezig zijn, zal een geheel nieuw en modern aspect vertonen. De kerk zal volledig uit gewapend beton vervaardigd worden. Deze zeldzame bouwtrant zal vele nieuwsgierigen aantrekken, want slechts één kerk in die aard prijkt in Duitsland.

Nog een nieuwe kerk voor Harelbeke

St.-Rita

De vroegere wijk Zandberg te Harelbeke, waar destijds de hippodroom lag, intussen overgebracht naar Kuurne, is sinds 1951 een parochie geworden. Thans is men er volop aan het werk om daar een kerk te bouwen, die waarlijk enig in haar soort zal zijn.

Deze parochie die Sint-Rita als schutshilige kreeg, is reeds ver en bij bekend als bedevaartoord. St.-Rita wordt er vereerd tegen pijnen en smarten, maar ook jongelingen en meisjes komen er bidden om eens een goede en trouwe levensgezel te krijgen.

De geestelijkheid der parochie geleid door Z.E.H. Depon, meent dat de huidige kapel niet geschikt is als bedevaartoord, en een nieuwe kerk noodzakelijk is.

De pastoor heeft nu een eet Vlaams kader, met straten vol Vlaamse namen: Vlaanderenstraat, Groeninghestraat, Goedendagstraat, Jan Breydelstraat enz... Zijn verlangen is, in dit kader nu een nieuwe kerk te bouwen met een echt Vlaams karakter.

De maquette van z'n nieuwe kerk is origineel. Nog nergens werd deze pyramidale vorm toegepast, en zelfs niet in de naburige landen. De kerk zal een totale hoogte van 40 m. hebben. De klokken, reeds in gebruik, werden naast de in opbouw zijnde kerk in een betonnen muur geplaatst. De kerk zal plaats bieden voor 550 stoelen, en is vol-

ledig aangepast aan de nieuwe liturgie. Vensters zijn er niet. De enige lichtbron is het dak, zodat alle licht van boven komt.

25 KM BUIZEN

Reeds twee jaar bouwt men aan de kerk. De werken vorderen snel, en wellicht zal met Pasen 1966 de eerste mis kunnen worden opgedragen.

Het steigerwerk is opgetrokken in keelvormig model, vorm die volgens strenge berekeningen bepaald werd. Zolang de ringbalken en de koepelconstructie niet gemaakt zijn dienen de wanden gestut te worden door een steigerwerk. Wetenswaardig is, dat het totale steigerwerk 25 km buizen zal bevatten. Nu reeds is 14 km gemonteerd.

De buiten- en binnenbekleding is een zeer doorgedreven vakmanswerk.

Gans het kerkgebouw is in gewapend beton vervaardigd. Er is geen enkele kolom, noch versteviging.

Het gehele concept is zeer gebonden aan de ene centrale ruimte.

De kerk zal ruim 12 miljoen fr. kosten.

PAROCHIE IN BLOEI

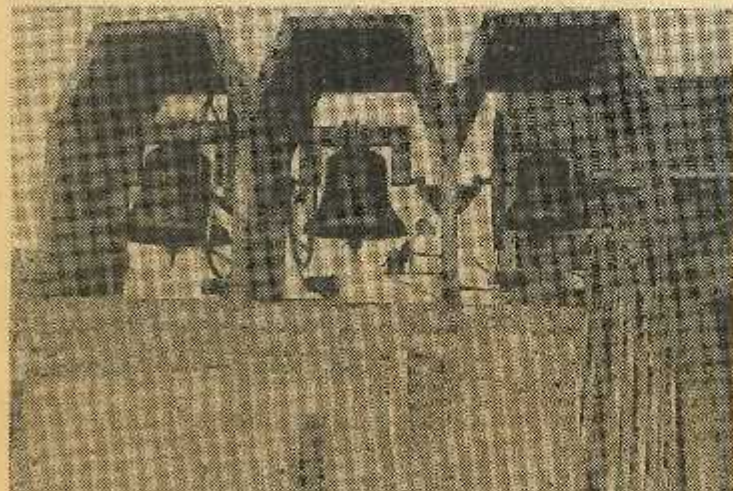
De parochie telt reeds meer dan 2300 inwoners. Op de gronden van het koersplein, die rechtover de nieuwe kerk liggen, rijzen de villa's en bungalows uit de grond.

Pastoor Depon heeft een zeer jonge bevolking.

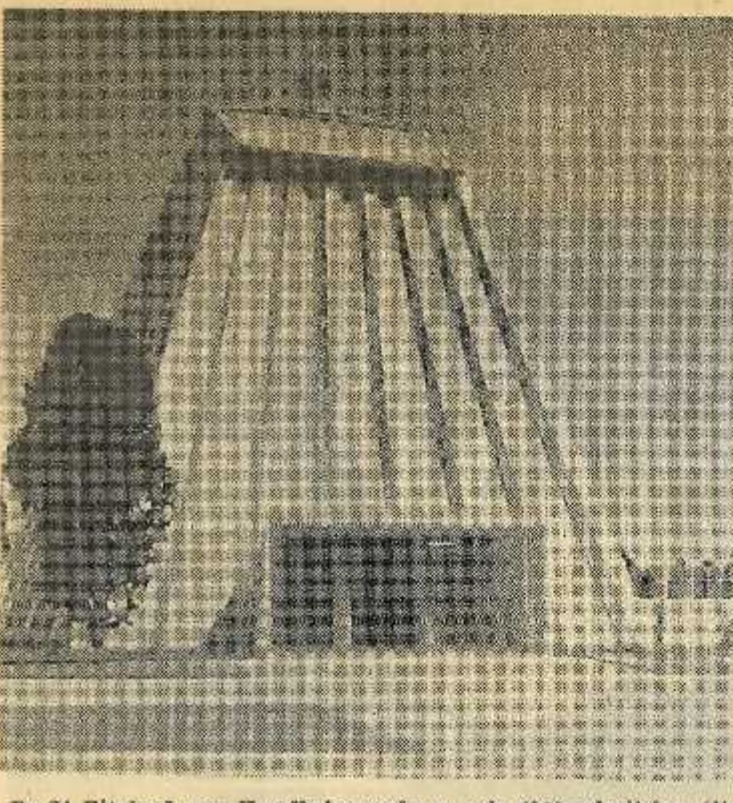
Sprekende cijfers illustreren dit: tien overledenen tegen 50 gehoornten.

De Zandberg te Harelbeke is in volle bloei. Alles is er nieuw. Onlangs nog werd er een nieuwe jongensschool opgericht.

Iedereen wil er wonen, want het is 'n moderne parochie, waar men rustig woont, te midden van de industrieën die voor de welstand zorgen.

De geëlektrificeerde klokken hangen reeds klaar en zijn zelfs in gebruik. (tt)

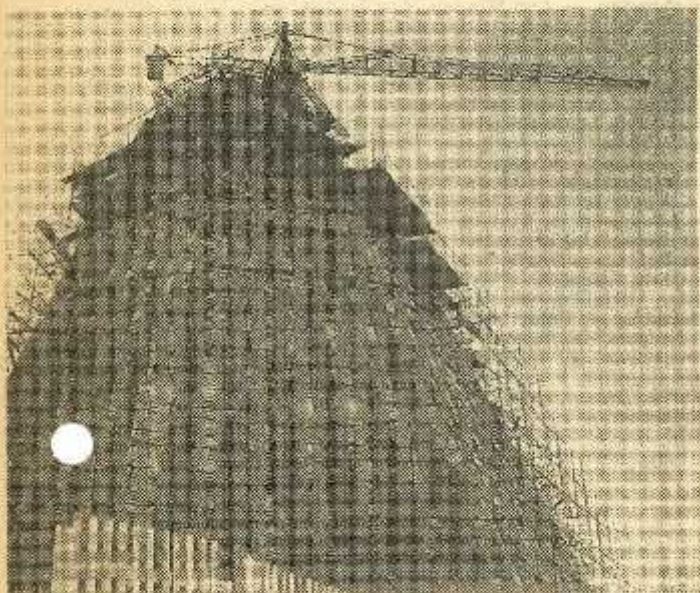

De St.-Ritakerk van Harelbeke, zoals ze er in 1966 zal uitzien. (tt)

4/2/66

HARELBEKE

HET TOPPUNT WERD BEREIKT

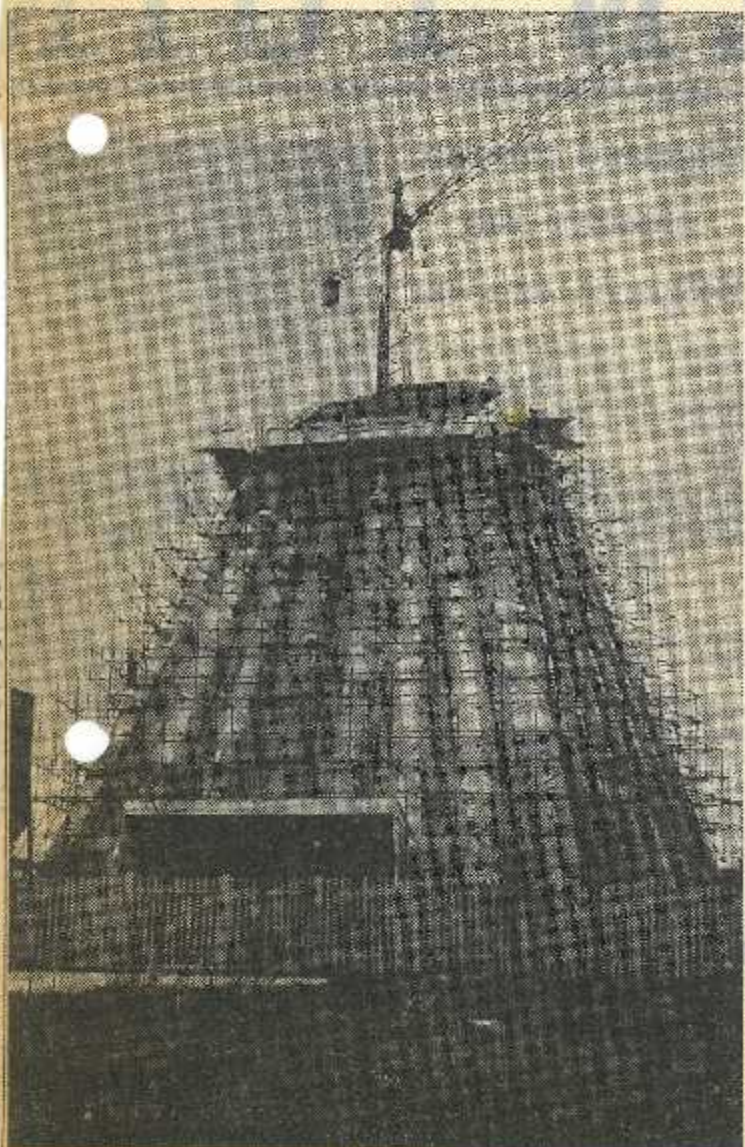

De nieuwe parochiekerk van Sint-Rita krijgt met de dag meer en meer haar eigenlijke gedaante. Het betonnen geheel heeft de hoogte van de hijskraan bereikt zodat nu eindelijk van een echt «top»-punt mag gesproken. Straks vallen die relingen, planken en steigers weg en kan van binnen aan het werk getogen.

maart 1966

27 maart 1966

TUSSE

NIEUWE KERK TE HARELBEKE. — Volgens de vooruitsichten zal « De Zandberg » te Harelbeke nog dit jaar haar St.-Ritakerk kunnen in gebruik nemen. Hier hebben we een zicht op de bijna voltooide tent-vormige kerk, die vanop de rijksweg Kortrijk-Gent bijzonder opvalt door haar eigenaardige vorm. (bk)

MGR. DE SMEDT KONSAKREERT H.-RITAKERK TE HARELBEKE

Zaterdagmiddag om 16 u. werd te Harelbeke de St.-Ritakerk gekonsakreerd door Mgr. De Smedt, bisschop van Brugge, geassisteerd door Kan. Prof. A. Vanneste van Lovanium en E.H. Jozef Raes, pastoor van Rollegem-Kapelle. De belangstelling van de parochianen voor pastoor Dupon was groot en hij kon zich verheugen in de aanwezigheid van het Harelbeeks magistrat en heel wat prominenten. Na de wijdingsplechtigheid buiten en binnen de kerk werd een plechtige H. Mis gecelebreerd, opgehuisterd door het koor van de h. Brys, die de mis van Perosi uitvoerden. Voor de wijk de « Zandberg » te Harelbeke betekende deze plechtigheid een echt feest met paardjesmolen en al. En als enige bevestiging aan de pastorie een Vlaamse Leeuw! Op de bovenste foto : de E.H. Pastoor Dupon, omringd door burgemeester Lanneau en leden van de kerkraad, brengt plechtig het relikwieënchrijn van de H. Rita naar zijn nieuwe kerk. — Onder : mgr. De Smedt, bisschop van Brugge, met zijn assistenten Prof. A. Vanneste en E.H. Jozef Raes, tijdens de wijdingsplechtigheden van de St.-Ritakerk. (bk)

St-Ritakerk te Harelbeke moderne heilige kunst

de theoretische vragen dienden mogelijk aantal vissen naar de te bijval. — Onder rechts: de de andere ploegen haalden ook

gemaakt worden, om die manden dan met dat touw aan de aangelager te trekken.

Zoals gezegd, steeg de voor-sprong van Nieuwpoort zienderogen en op zeker ogenblik bedroeg de stand zelf meer dan het dubbel dan die der druivenstreek, terwijl Geraardsbergen steeds tussen de twee bleef hangen. Zo steeg het entoesiasme der Nieuwpoortse supporters naar het einde toe, tot er bekend gemaakt werd dat de eindstand 107 bedroeg voor Nieuwpoort, 86 voor Geraardsbergen en 86 voor de druivenstreek.

De verliezende burgemeesters hebben hun nederlaag sportief aanvaard en vooral als kompensatie voor het gul onthaal gunde de Nieuwpoort deze prachtige overwinning.

Dhr. Burgemeester Gheeraert van Nieuwpoort verklaarde dan op het einde dat hij de gewonnen som onder de vier deelnemende gemeenten wilde verdelen, omdat hij niet de overwinning, maar het smeden van blijvende vriendschapsbanden tussen de deelnemende gemeenten als hoofddoel had gesteld.

Het geheel en tevens gans de reeks van de vier uitzendingen van hartendrie werd dan besloten met een aangepast vuurwerk aan de overkant van de havengul.

Het werd stilaan nacht wanneer de laatste van de meer dan 1.000 bezoekers het IJzerstadje verlaten hadden, waarbij er velen huiswaarts gekeerd zijn met het inzicht er nog weer te keren.

We hebben voor een paar weken de eerste steenlegging en de wijding van drie klokken der Harelbeekse St-Ritakerk verslagen. Na genoemde plechtigheden had Het Wekelijks Nieuws de gelegenheid enkele vragen te stellen aan dhr. De Meyere, mede-ontwerper van de nieuwe kerk samen met dhr. Stijnen.

De originele vorm van de nieuwe kerk die op de Zandbergwijk te Harelbeke precies moeilijk groeien wil — o tijdrovende administratie! — was de eigenlijke reden van dat onderhoud. Architect De Meyere die ons welwillend te woord stond, noemde de stijl van het nieuwe Godshuis, niets nieuws maar eenvoudigweg een moderne vorm van de heilige kunst.

We wilden ook de eventuele bron van inspiratie weten, of er nog dergelijke gebouwen bestaan, en waar. «Het is onze bedoeling geweest», aldus dhr. De Meyere, «een ruimte te scheppen waar de mens zich alleen voelt. Nergens hebben wij ooit een zulk donig gebouw gezien. We maakten een schets met een maquette erop en hebben dan getracht in die ruimte binnen te dringen en erin te leven. Na een nieuwe schets verscheen een tweede maquette waarmee ten slotte een ruimte werd bereikt zonder mogelijke afleiding. We hebben alles zo sober mogelijk gehouden om de eenvoud van de twaalfde en vijftiende eeuw het dicht mogelijk te benaderen. De kerk is, zoals vroeger en liturgisch voorzien, naar het Oosten gericht».

Onze woordvoerder hebben we dan even over de omgeving gepraat, over de kwaliteiten van de kerk en over de eventuele afwerkingstermijn. Volgende vra-

gen kregen volgende antwoorden.

— Welke argumenten kunnen dergelijke stijl verdedigen?

— In een kerk mag de mens geen enkele herinnering aan het dagelijks leven zien noch onder-vinden.

— Welke is de hoofdbekommer-nis bij betonkonstrukties?

— De betonkonstruktie was de meest aangewezen om de gewenste ruimte te vormen. De ingeslotenheid wordt best weergegeven door steenarchitectuur. Baksteen is van glisteren; zo werd beton gebruikt.

— Speelde de omgeving van de St-Ritapastorie een rol bij de keuze van uw stijl?

— Neen, doch wij dringen er sterk op aan dat bij de verdere steenbouwkundige uitbreiding, rekening zou worden gehouden met deze implanting. De vrije zones ten westen (ingang) en ten noorden van de kerk dienen absoluut behouden.

— Is er geen gevaar voor een te koud, akoestischloos vlak of stemmingsloos interieur?

— Helemaal niet.

— Quid met de verlichting, verlichting en verwarming in de hoogte?

— Wij rekenen op de natuurlijke verlichting van boven naar beneden zonder de wanden te verlichten, zodat het hoofd en de schouders van de gelovigen alsmede het bovenvlak van alle voorwerpen die zich in de kerk bevinden, zullen verlicht worden. Dat zal een heel speciaal effect geven.

De verlichting geschiedt door de natuurlijke trek van beneden naar boven door een spleet van tien centimeter onder de glazen koepel.

— In hoeveel tijd kan zulk een gebouw — in normale omstandigheden — worden opgetrokken?

— De aannemers beschikken over een jaar.

— Waar worden de klokken opgehangen?

— Om technisch en economische redenen, boven de gang van de sakristie.

— Hoe werkt de waterafvoer?

— Een brede goot is rondom de kerk voorzien.

— Hebt u een voorkeuze inzake plaats van dergelijke kerk?

— Zo een gebouw moet in een vrije zone staan en omringd door bomen. Dat is tenaamder op het plan aangegeven. De groepen bomen zijn bestudeerd. Bomen noch struiken zijn toegelaten. Ook grasperken zijn van zeer groot belang.

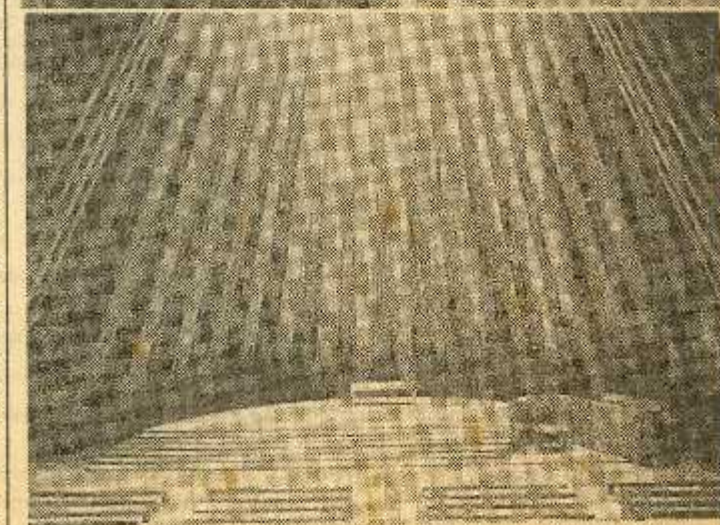
— En wat met financiële moeilijkheden?

— wij moeten werkelijk onderlijnen dat wij steeds een grote steun hebben gevonden bij Burgemeester Larneau te Harelbeke, bij de Kerkfabriek van St-Rits

en een ongewone ijver bij Z. E. H. Elias Dupon, de pastoor van de St-Ritaparochie.

Zo werd de nieuwe St-Ritakerk ons voorgesteld. Zo kan de Zandbergwijk van Harelbeke nu de groei van haar Godshuis volgen. Als op de eerste steen van een

paar weken geleden nu rap genoeg de volledige konstruktie volgt, zal de gemeenschap van Pastoor Dupon volgend jaar in haar eigen kerk rap alle voorbijgekapelrikelen vergeten. En Vlaanderen zal een openbare bidplaats rijker zijn.

Zo zal de nieuwe parochiekerk van St-Rits te Harelbeke er uitzien, langs buiten (boven) en langs binnen (onder).

Met hun drie begonnen zij aan de planning van het nieuwe Godshuis: Architect Vlieghe te Harelbeke, Z. E. H. Elias Dupon, pastoor, en Architect De Meyere, mede-ontwerper. Meneer pastoor moet nu de groei stimuleren.

Wekelijks nieuws 12 juli 1964

27 juni 1964

Kortrijkse Handelsblad

Eerste steenlegging en wijding van nieuwe Klokken voor de St-Ritakerk te Harelbeke

Voor een jonge, in volle ontwikkeling zijnde St-Ritaparochie op de Zandberg te Harelbeke is zaterdag 27 juni 1964 beslist tot een onvergetelijke dag uitgegroeid; immers op deze mooie dag kwam Mgr. Dekeyzer, hulpbisschop van Brugge, plechtig de eerste steen leggen voor een moderne kerk terwijl daarenboven deze gelegenheid werd te baat genomen om drie nieuwe klokken te wij-

den, die binnenkort zullen aangebracht worden in het gedeelte dat de eigenlijke kerk met de sakristie zal verbinden.

Op de bouwwerf gelegen nabij de samenvoering van Hippodroomstraat en Kerkstraat, kreeg men nu eens niet het vertrouwde beeld der laatste maanden; inderdaad in het midden van een ruw dekor geboden door hijskranen, betonmolens, zwa-

re fonderingen en allerhande bouwmaterialen, schitterden in de prachtige zomerzon, drie sober versierde klokken waarbij enkele vaandels voor de verdere feestelijke tool zorgden.

De plechtigheid ving aan even na 17 uur toen Mgr. Dekeyzer, omringd door kan. Carpentier, Z.E.H. Deken Vandepitte en de geestelijken der andere Harelbeekse parochies, in processie naar de bouwwerf ging, waar inmiddels, onder de talrijke belangstellenden reeds verschillende personaliteiten hun plaatsen hadden ingenomen, wij bemerkten hierbij o.a. Z.Z.E.E.H.H. Vandenberghe, Chéroux en Scynaey, pastoors der overige Harelbeekse parochies, burgemeester Lanneau, schepenen Pijpe, Pattijn en Dehullu, de h. Vanneste, voorzitter en de leden van de kerkfabriek, enz.

Het koor der St-Ritaparochie onder de leiding van de h. Brys opende de plechtigheid waarna Mgr. Dekeyzer eerst overging tot de wijding van het grote houten kruis dat werd geplaatst op het gedeelte waar later het altaar in de kerk zal worden opgetrokken.

Z.E.H. E. Dupon, pastoor der St-Ritaparochie las hierop de oorkonde voor opgesteld ter gelegenheid van dit heuglijk feest waarna werd overgegaan tot de wijding van de gedenksteen waarop volgende inschrijving is gebelld: «Eerste steen parochie- en bedevaartkerk St-Rita - 27-6-64». Mgr. Dekeyzer zegende vervolgens de fonderingen terwijl inmiddels een meterhoge hijskraan was in beweging gekomen om de zware steen naar de plaats bij de later aan te brengen ingang te richten, waar de hulpbisschop met vaardige hand de steen in metselde.

De belangstelling verplaatste zich hierop naar de drie klokken in het midden van de bouwwerf, waar inmiddels ook de peters en meters hadden plaats genomen. Mgr. Dekeyzer verrichtte de liturgische handelingen waarna hij voor het eerst het sol-la-do der nieuwe klokken liet weerklinken, hierin nagevolgd door de peters en meters.

Voor de 1ste klok, Rita, fungeerden de h. J. Vanneste en mevr. G. Peers-Lanneau als peter en meter deze functie werd voor de 2de klok Maria, waargenomen door de h. Pierre Delaere en mevr. Theo Nuytens-Kemseke en voor de 3de klok Lutgar, door de h. Jules Decock en mevr. Jaak Deprez-Moerman.

Terwijl het koor der parochie nog een lied tot besluit bracht zegende Mgr. Dekeyzer de kinderen waarop het godsdienstig karakter van de plechtigheid zou overgaan in een meer folkloristisch kader toen de peters en meters overgingen tot het uitreiken van doopsuiker aan de tientallen kinderen.

De volwassenen konden inmiddels van nabij de eerste bouwwerken van de moderne kerk bekijken en zich een idee vormen van het geheel zoals dit er wellicht binnen enkele maanden zal uitzien.

Na deze plechtigheid had in de zaal van de gemeentelijke jongensschool een receptie plaats waar burgemeester Lanneau allen dankte die hebben medegewerkt om het doel te bereiken nl. op de Zandberg een moderne kerk bouwen, die wellicht een unicum in de streek zal betekenen.

Plechtige eerste steenlegging en wijding van de klokken van de St-Ritakerk te Harelbeke door Mgr. De Keyzer.

HET WEKELIJKS NIEUWS

NIEWSBLAD VOOR WEST - VLAANDEREN

Beheer, Redactie, Publiciteit: Drukk. Sansen p.v.b.a., Poperinge Tel. 057/340.16 - 057/340.17 P.C.R. 47.63.60

SPECIALE UITGAVE

Vlaamse Kermis

18 - 19 MEI 1963

DE ZANDBERG LEEFT! LEVE DE ZANDBERG!

OP DE ZANDBERG BOUWT MEN HOE LANCER HOE MEER!

De parochie die thans reeds meer dan tweeduizend zielen telt, is volop in expansie. Nooit zijn hier min dan een dozijn huizen in aanbouw. De arbeiders bewonen vriendelijke «stadshuizen», lijk dit hier heet. Wie een oudere woning betrok, lijk in de Zandbergstraat, wist die meestal om te toveren tot een splinternieuw verrassend-mooi binnenhuis.

In bonte verscheidenheid worden de ene villa's na de andere opgetrokken en heerlijk wordt de wijk waar vroeger de hippodroom door onooglijke muren lag omsloten. Binnen ruim tien jaren zal het bevolkingscijfer alvast reeds verdubbeld zijn, want:

DE ZANDBERG LEEFT!

Hier durft men het leven aan: het krioelt er van de kinderen. Men kan aan de indruk niet ontkomen dat nergens de kinderen worden geliefd als hier; de moeders die op dinsdag met hun wichtje optrekken naar de kinderkribbe of dagelijks hun kleuters aanbrengen naar school, voelen zich de koning te rijk! Onze scholen hoeven niet onder te doen voor de onderwijsinrichtingen van de grote stad en wie wordt bovendien niet diep getroffen door de voornaamheid van onze leerlingen! De vaders zijn noeste wroeters; ze weten immers voor wie en waartoe ze uit werken gaan!

DE ZANDBERG KRIJGT EINDELIJK ZIJN KERK!

Het is wellicht wijl Hij geboren werd in een arme stal, dat Onze Lieve Heer het zoveel jaren kon uithouden in onze noodkerk. Hij is hier nooit weggelopen! Hij moet wils de Zandberg paarme zien! En het is voorwaar levens de godsdienstzin van onze parochianen die Hem hier liefdevol gevangen hield!

Om dit alles kan de nieuwe kerk niet mooi genoeg worden! In een nieuwe wijk past ongetwijfeld een moderne kerk. Het ziet ernaar uit dat ze met al haar vormen de gedachte vertaalt: «God heeft in ons midden zijn woontent opgeslagen». We deden ervan navraag bij de ontwerpers van het plan waar in den lande een soortgelijke kerk te bezien viel en we mochten met klem horen verklaren dat onze kerk momenteel haars gelijke niet heeft, enig als ze is in haar soort. Voorwaar van heinde en verre zal men haar komen bewonderen: volk zal ze trekken!

De konstruktie zelf zal reeds een hele krachttoer zijn op zichzelf; wat werd er al niet bestudeerd hoe men dit werk zou aanpakken en uitvoeren. De Gebroeders Georges en Ingenieur Jozef Vandekerckhove, aannemers te Ingelmunster, staan borg voor het degelijke werk; op eminente wijze zullen ze het plan van de architecten Stijnen en Demeyere ten uitvoer brengen, onder de leiding van de plaatselijke bouwmeester A. Vlieghe, die hen steeds vliegenschvlag zal bijstaan.

EEN BEDEVAARTSKERK TER ERE VAN ST.-RITA

De Zandberg kon destijds niet geen betere patrones worden begiftigd en St. Rita heeft hier nog heel wat werk voor de boeg! Ze kan rekenen op de verering van heel deze wijk: getuige al die missen die ter hare eer voortdurend aan worden aangevraagd en het onwankelbare vertrouwen en de trouwe dankbaarheid die daarin liggen vertolkt. Maar met de dag wordt haar heiligdom steeds meer door de St.-Rita-vererders uit de naaste omgeving en ook soms van heel verre bezocht. Nu haar kerk zozeer de aandacht zal gaande maken, zal de Zandberg meteen veel meer nog dan voordien het geval was, een bedevaartsoord gaan worden.

MAAR WIE ZAL DAT BETALEN?

De aanbesteding van de nieuwe kerk belooft negen miljoen franks. Als opdrachtgever komt de stad Harelbeke voor 60% tussenbeide.

De 40% vallen ten laste van de parochie. Domus Dei zal zich evenwel niet onbetuigd laten: dit verzekerde ons met klem onze Bisschop.

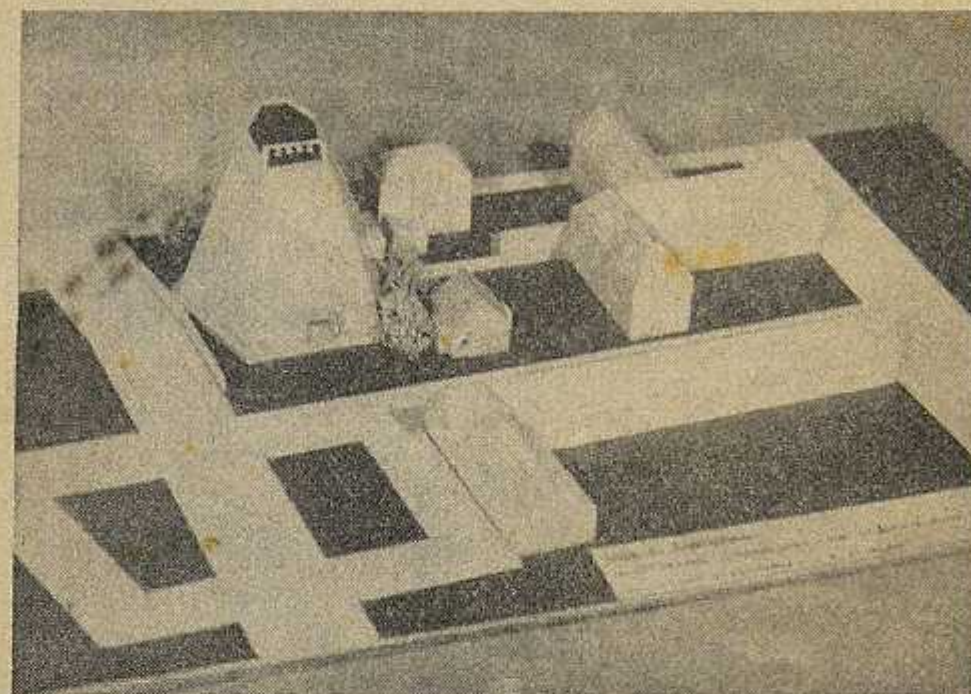
Op een werkelijk aanmoedigende manier helpen de parochianen hun pastoor de lasten dragen, die deze financiële noodtoestand in het leven roept. De Zandberg betoont zich zeer mild. En van buitenuit kwamen reeds vele milde giften toe. De bescheidenheid vraagt het dat we ter zake woordkarig zouden blijven: maar onze dank weze hier andermaal zeer hartelijk uitgesproken! Allen die dit lezen, worden dan zeer vriendelijk uitgenodigd om samen met de parochianen van de Zandberg, de vreugde om de kerk-in-aanbouw te vieren op onze Vlaamse Kermis en aldus meteen een steentje bij te brengen!

Een dynamisch Comité heeft met een bewonderingswaardige toewijding en fierheid om die nieuwe moderne kerk, een veelbelovende Vlaamse Kermis georganiseerd!

ALLE VOORZORGEN ZIJN GENOMEN, OM BIJ GEVAL VAN ONGUNSTIG WEER, REGEN OF WIND ALS SPELBREKERS, DEZE UIT TE SCHAKELEN. DAT NIETS DAN IEMAND WEERHOUDE!

ELIAS DUPON, Pastoor / Postch. : 4015.89

VOOR EEN MODERNE KERK IN HET BEDEVAARTSOORD VAN ST.-RITA ZANDBERG TE HARELBEKE

PROGRAMMA

ZATERDAG 18 MEI:

- Vanaf 13 u.: **BALLONWEDSTRIJD** - inschrijvingskaarten kunnen op voorhand afgehaald bij dhr. A. Michels, Zandbergstraat.
- 14 u.: **AUTOWEDSTRIJD** voor de kinderen op de speelplaats van de jongerisschool.
- Vanaf 16 u.: **KAARTENPRIJSKAMP.**
- 18 u.: **OFFICIELE OPENING** door de Burgerlijke Overheden.
- 19 u.: **OBERBAYERAVOND** met het Groeningeorkest. Animator: Walter Van Ryckeghem. - Tussenin exhibitie van Jude en Gewichtheffen. Gezellig samenzijn: Non-Stop!

ZONDAG 19 MEI:

- Vanaf 13 u.: Voortzetting **BALLONWEDSTRIJD**.
- Van 13.30 tot 15.30 u.: Start van de **AUTO-RALLY**.
- 14.30 u.: **SCHOOLFEEST**: de leerlingen van de kloosterschool treden op.
- 18 u.: **MUZIEKKONCERT** door de maatschappij «Eendracht en Vrijheid».
- 20 u.: **ORKEST**: Roger Decruyenaere nodigt ten dans, **CAFE - RESTAURANT - BAR** - Alles voor fijnproevers en snoepers.

SCHIETKRAAM - WAARZEGGER - TOMBOLA - VISPUT, enz., enz., enz.

AUTORALLY

ZONDAG 19 MEI

Start vanaf 13.30 u. tot 15.30 u. nabij de pastorie. - Inschrijving: 150 F (verzekering inbegrepen). - Afstand: 60 km.

EEN WEEDE VAN KOSTBARE PRIJZEN!

DE NOVEEN TER ERE VAN ST.-RITA

van 18 mei tot
Ommegangszondag
26 mei

ZATERDAG 18 MEI:

De kinderen van onze scholen openen de noveen met een H. MIS te 10.45 uur.

ZONDAG 19 MEI:

6.30 u.: Stille Mis.
8.00 u.: Gezongen Mis.
9.30 u.: Hoogmis.
10.45 u.: Gezongen Mis.

Vandaag onder alle Missen, alsook O. L. Heer Hemelvaart en Ommegangszondag: **SERMOEN** door Zeer Eerw. Pater Angelus, Karmeliet.

MAANDAG, DINSDAG en VRIJDAG:

Morgenmis te 7 uur en Avondmis te 19 uur.

WOENSDAG 22 MEI:

FEEST VAN ST.-RITA - GEDURIGE AANBIDDING.
Missen te 7 uur, te 10.45 uur en Avondmis te 19 uur.

ZATERDAG 25 MEI:

Morgenmis te 7 uur.

OMMEGANGSZONDAG:

Vóór de Hoogmis te 9.30 uur: **WIJDING VAN DE ROZEN**.
Te 14.30 uur: **ZEGENING VAN DE KINDEREN**.